

Sweco Finland Oy
Henriikka Malkamäki

Lupahakemus 9.7.2025

**Lupa poiketa luonnonsuojelulailla rauhoitetun lajin rauhoitussäännöksistä;
upossarpion (*Alisma wahlenbergii*), lietetatarin (*Persicaria foliosa*) ja
nelilehtivesikuusen (*Hippuris tetraphylla*) esiintymiskartoitus Kempeleenlahdella,
Oulussa**

HAKIJA Henriikka Malkamäki, FM
Emmi Virsula, LuK

VIREILLE 9.7.2025

HAKEMUS

Hakijat Sweco Finland Oy:n edustajina hakevat Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta (myöh. ELY-keskus) luonnonsuojelulain 83 § mukaista poikkeuslupaa luonnonsuojelulain 74 § mukaisesta kasvilajin suojelemisesta keräämiseltä ja osien leikkaamiselta. Kartoitus on osa Oulun kaupungin ja Verso Energyn yhteisen teollisuushankkeen luontoselvityksiä, jotka on tarkoitus toteuttaa kesällä 2025. Vedessä tapahtuvan lajintunnistuksen ollessa mahdotonta, kerätään yksilöistä näytepaloja lajintunnistuksen varmistamiseksi. Näytteenkeruun toteuttavat hakijat, joiden kerrotaan osaavan mainittujen lajien käsittelyn ja tunnistamisen.

Hakijan syyt ja perustelut poikkeamiselle

1. Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohta 1:

1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;

Hakija ei esitä tarkempia perusteluja syyille poiketa rauhoituksesta.

2. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole tarjolla

Luotettava lajintunnistus vaatii toisinaan näytepalan ottamisen kasvista.

20.8.2025

3. Poikkeaminen ei haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista,

Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään. Viimeisimmän

uhanalaisuusluokituksen (Suomen lajien uhanalaisuus: Punainen kirja 2019) mukaan upossarpio on vaarantunut, lietetatar erittäin uhanalainen ja nelilehtivesikuusi vaarantunut.

Hakemuksen perusteella kasveista otettavien näytepalojen määrän ei arvioida vaikuttavan lajeihin merkittävällä tavalla.

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää luvan poiketa upossarpiota, lietetatarta ja nelilehtivesikuusta koskevasta luonnonsuojelulain 74 § rauhoitusmääräyksestä seuraavin ehdoin:

1. Lupaa saa käyttää vain hakemuksessa mainitut henkilöt ennen luvan lainvoimaisuutta ja lupa on voimassa 30.9.2025 saakka.
2. Lupa oikeuttaa keräämään osia upossarpiosta, lietetatareista ja nelilehtivesikuusesta lajintunnistuksen varmistamiseksi Kempeleenlahdella, Oulussa. Muita em. lajien yksilöitä ei saa vahingoittaa näytteenkeruun yhteydessä ja esiintymän luona ei saa viipyä tarvittavaa aikaa pidempään.
3. Kerättävät näytemäärät on suhteutettava populaatioiden ja esiintymien kokoon: keruu ei saa vaikuttaa lajin suotuisaan suojelutasoon tai paikallispopulaation elinkelpoisuuteen. Näytteitä saa kerätä korkeintaan 3 näytepalaa/esintymä.
4. Luvan käytöstä on toimitettava selvitys ELY-keskukselle 31.10.2025 mennessä. Selvitykseen tulee liittää karttaliite tai vähintään kuuden koordinaatin tarkkuudella (ETRS-TM35FIN) tiedot rauhoitettujen lajien esiintymistä ja niillä havaittujen yksilöiden/versojen määrä elleivät tiedot ilmene muista ELY-keskukselle toimitetuista asiakirjoista (esimerkiksi inventointiraportti). Ensisijaisesti tiedot tulee tallentaa päätöksen liitteenä toimitettavaan excel-taulukkoon, jonka kautta havaintotiedot saadaan tallennettua LajiGIS -tietojärjestelmään.
5. Lupa tai kopio siitä on pidettävä mukana suunniteltuja toimia tehtäessä ja esitettävä pyydettyä valvontaan oikeutetulle henkilölle.
6. Jos hanke siirtyy toiselle toimijalle, luvan siirtoa on haettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Luvan saanut vastaa kaikista lupapäätöksen mukaisista velvollisuuksista, kunnes hänen tilalleen on hyväksytty toinen.

20.8.2025

ELY-keskus voi peruuttaa luvan, mikäli joku luvansaaja laiminlyö luvan ehtojen noudattamista.

LUPAVIRANOMAISEN PERUSTELUT

Taustaa

Upossarpio, lietetatar ja nelilehtivesikuusi ovat luonnonsuojelulain 69 § mukaisesti rauhoitettuja kasvilajeja. Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitetun kasvilajin yksilöiden osien tai siementen poimiminen, kerääminen, irti leikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen.

Lisäksi em. lajit ovat luonnonsuojelulain 78 § sekä luonnonsuojeluasetuksen 9 § ja liitteen 7 mukaisesti Euroopan unionin luontodirektiivin (97/62/EY) liitteen IV tarkoittama tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja, joiden suotuisa suojelutaso on pyrittävä säilyttämään tai palauttamaan tiukan suojelun keinoin.

ELY-keskus voi luonnonsuojelulain 83 § 1 mom mukaan poiketa 74 §:ssä mainituista rauhoitusmääräyksistä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Lisäksi 78 §:ssä tarkoitettujen tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on 1 momentissa säädetyn lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Hankkeen vaikutukset lajin suojelutasoon

Upossarpio on 10–30 cm korkea, murtovesilahtien matalassa vedessä ja hiekansekaisilla liejupohjilla kasvava monivuotinen kasvilaji, jonka levinneisyysaluetta on Perämeren rannikko. Laji on todennäköisesti endeeminen Pohjoismaissa. Upossarpio on luokiteltu viimeisimmässä uhanalaisuusluokituksessa (IUCN) luokkaan vaarantunut (VU).

Lietetatar on 5–40 cm korkea, tulvaisilla liejuranhoilla ja ulkosaaariston kallioallikoissa kasvava, 1-vuotinen kasvilaji, jonka runsaimmat esiintymät

20.8.2025

ovat Perämeren rannikon jokisuistoissa. Lietetatar on luokiteltu viimeisimmässä uhanalaisuusluokituksessa (IUCN) luokkaan erittäin uhanalainen (EN).

Nelilehtivesikuusi on 15–40 cm korkea, murtovesilahtien ja rantaniittyjen lampareissa kasvava, monivuotinen, ruohovartinen kasvilaji, jonka nykyisestä kannasta n. 80 % on kolmella Natura-alueella Perämeren rannikolla. Nelilehtivesikuusi on luokiteltu viimeisimmässä uhanalaisuusluokituksessa (IUCN) luokkaan vaarantunut (VU).

ELY-keskus katsoo, että hakemuksessa kuvatut, laajuudessaan ja voimakkuudessaan lievät toimet eivät nykytiedon valossa vaaranna upossarpion, lietetattaren tai nelilehtivesikuusen suojelutasoa paikallisesti tai alueellisesti.

Lupahakemuksessa kuvatut toimet kohdistuvat hyvin pieneen osaan mahdollisesti löytyvien esiintymien yksilöistä. Johtopäätöksenä ELY-keskus arvioi poikkeuksen lopputuloksen olevan neutraalin hakemuksen kohteena olevien lajien paikallisten populaatioiden suojelutasoille.

Muiden tyydyttävien ratkaisujen puuttuminen

Hakemuksessa esitetyn perusteella ELY-keskus katsoo luotettavan lajinmäärityksen olevan mahdollista vain näytepalan avulla. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tämä koskee erityisesti lietetatarta, mutta lajinmäärityksen varmistamiseksi lupa koskee myös kahta muuta lajia.

ELY-keskus korostaa, että näytepalojen ottaminen on viimeinen keino lajinmäärityksen tekemiseen ja kehottaa käyttämään niin paljon kuin mahdollista lajin muihin tuntomerkkeihin perustuvaa määritystä (nk. ”lajisilmä”). Oulun yliopiston kasvitieteellisen museon kokoelmanäytteiden käyttö hankalien lajiparien määrittämisen harjoitteluun on erittäin suositeltavaa.

Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseen tai luontotyyppien säilyttämiseen liittyvät syyt

ELY-keskus katsoo, että tehtävät luontoselvitykset edellyttävät luotettavaa lajinmääritystä, joka on suojelutavoitteiden ja luonnonsuojelulain noudattamisen kuin myös toimijoiden oikeusturvan kannalta välttämätöntä. Hakemuksen kolmen tiukasti suojellun kasvilajin esiintymisalueiden tunteminen Kempeleenlahdella edistää näiden lajin suotuisan suojelutason ylläpitämistä, kun lajien esiintymät voidaan huomioida erilaisessa maankäytössä.

Edellä kuvatun perusteella hakemuksessa esitetty toiminta täyttää luonnonsuojelulain 83 § mukaiset ja luontodirektiivissä mainitut poikkeamisen edellytykset.

20.8.2025

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Tutkimustuloksia käytetään lajin suojelutoimenpiteiden suunnittelun tukena. Lajinmääritys on suoritettava viimeistään syyskuussa luotettavien tulosten varmistamiseksi. On yleisen edun mukaista, että koko maastokausi saadaan hyödynnettyä tutkimuksiin. Tästä syystä päätöksen täytäntöönpanoa ei voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Edellä olevan johdosta Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päättänyt lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 122 § 3 momentin 3 kohdan nojalla, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 74 §, 78 § 1 mom, 83 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §, liite 7

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

MAKSUA KOSKEVA PÄÄTÖS

Maksuvelvollinen Hakija

Maksu 316 €

Perustelu

Luonnonsuojelulain 83 §:n 1–3 momentissa tarkoitettu poikkeus eliölajin suojelua koskevista säännöksistä; valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025.

Oikaisuvaatimus

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen kirjallisesti oikaisua Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Oikaisuvaatimusohje päätöksen liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Antti Pöllänen ja ratkaissut yksikönpäällikkö Eero Melantie.

Lisätietoja päätöksestä antaa ylitarkastaja Antti Pöllänen,
antti.pollanen@ely-keskus.fi

20.8.2025

Liitteet Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä
Valitusosoitus
Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Jakelu Sweco Finland Oy / Henriikka Malkamäki
Oulun kaupunki / kirjaamo
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Päätöksen yleistiedoksianto

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain 62 § mukaisella yleistiedoksiannolla. Yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla:
www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa → Kuulutukset

Tämä asiakirja POPELY/2163/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2163/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pöllänen Antti 20.08.2025 13:07

Ratkaisija Melantie Eero 20.08.2025 14:27